

El Paperer

Sant Joan de Vilatorrada

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Sant Martí de Torruella
Emplaçament Sota la masia de les Feixes al costat del riu Cardener

Coordenades:

Latitud: 41.77607
Longitud: 1.78547
UTM Est (X): 399063
UTM Nord (Y): 4625627

Classificació

Número de fitxa 08218-21
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XII-XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: L'edifici es troba abandonat i en estat ruïnós. Abans dels focs del 94 va acabar d'ensorrar-se definitivament.
Protecció Inexistent
Observacions protecció: Ref. Cadastral: Pol. 7- Parcel·la 21- Subparcel. A
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 006A09006
Autoria de la fitxa Arqueociència S.C. SL. (Raquel Valdenebro)
Data de registre de la fitxa: ds., 30/12/2000 - 01:00

Descripció

De l'antic edifici de la fàbrica avui dia només poden apreciar-se algunes restes de parets en un estat de conservació molt dolent. Es tracta de les restes fins a l'alçada del segon pis conservades només en el tram de paret que toca a la cinglera sota la masia de les Feixes, i on poden apreciar-se alguns finestrals de l'antiga fàbrica. L'edifici era construït en mur de maçoneria amb pedra irregular. Segons informació oral dels propietaris del mas les Feixes a principis dels anys 90 va caure bona part de l'antiga estructura. Forma part de les instal·lacions de l'antiga fàbrica del paperer l'actual resclosa encara en funcionament que s'utilitzava per donar energia a la fàbrica. Es tracta d'una estructura conformada per un mur de formigó que s'estén al llarg de tota l'amplada del riu i el seu corresponent canal que condueix les aigües fins a les respectives turbines. Actualment es troba en desús.

Observacions:

Segons informació oral dels actuals propietaris a la confluència de la riera de les Feixes amb el riu Cardener existien fins fa uns anys forats excavats a la roca vora el riu que podrien ser senyals de restes d'una antiga resclosa (Molí medieval del Gual Pedregós). Aquesta informació va ser confirmada pel Sr. Jaume Rovira que recordava unes antigues piques excavades a la roca prop de les antigues restes del Paperer. Tot aquest paratge i les possibles restes van desaparèixer quan als anys 90 van arreglar-se els marges del riu. L'existència d'aquesta fàbrica ens és confirmada pel periodista manresà Antoni Quintana en referir-nos les facècies d'un xicot "ben plantat, alt, cepat i valent" que treballava en aquella indústria i era conegut com el "Pinxo de Capellades" població de la qual era originari. La història que relata és la següent: "El Pinxo de Capellades era un xicot d'uns vint anys, al qual no espantava res; era un balladoràs de punta i també el millor operari i treballador, disposat sempre a qualsevol aventura. En una tertúlia de capvespre, es comentà que a prop de la carretera, en un casalot abandonat; hi solia aparèixer el diable en persona. Aviat sortiren valents disposats a enfrontar-se amb el dimoni, el primer d'ells "El Pinxo". Convingueren el dia i l'hora, i cinc valents es dirigiren al Casalot invocant l'aparició del dimoni, i quina sorpresa quan aparegué un "senyor alt i ben vestit, amb barba i bigoti i barret de tipus bolet, duia un bastó a la mà i amb veu de gran personatge els digué: - Sóc el Diable, que voleu de mi?- No s'ho esperaven. Tothom fugí, cames ajudeu-me. La juguesca, pel que es veu, havia estat ven preparada." (CAMPRUBÍ, 1984)

Història

Es tracta d'un antic molí fariner documentat ja al segle XII i conegut com el molí de les Feixes que va ser convertit al segle XIX en una fàbrica de paper d'estrassa i embalatge. El trobem funcionant com a molí fariner al llarg de tota l'Edat Mitjana i Moderna, així al 1665 trobem la venda que Joan Feixes, senyor usufructuari del molí fa a Miquel Prats, paraire de Santpedor, amb tots els seus drets i pertinences: "Casa, casals, horts, hortals, rescloses, recs, moles, rodets, fonts, aigües, vessants, marges, torrents, pedres grans i xiques i altres emprius del molí, en aquest, dos parpals de ferro, un pic, les moles, un martell de ferro punxegut amb els seus rodets, moles i altres guarniments i aigües de dit molí necessàries". Aquest molí i terres estaven sota el domini i alou del camarer del monestir de Sant Benet de Bages. Sabem que el segle XVIII aquest molí era usat per Joan Jaumeandreu com consta en el cadastre de 1772 i també en un document signat el 1778 en el qual s'esmenta a Josep Jaumandreu pare, moliner del molí anomenat les Feixes, dóna al seu fill un molí nou que pertany a la Vilella (El Molinet) (AA.D., 1984). De la seva transformació en fàbrica paperera se'n tenen notícies el 1880. Hi treballaven uns 25 homes, la majoria dels quals procedien de Capellades i Gelida. El propietari de la fàbrica en aquests moments era un tal Messeguer. L'aiguat del 1907 va destruir per complet les instal·lacions i arruïnà la fàbrica aturant-la definitivament. La fàbrica disposava d'un salt d'aigua, propietat de Joan Simats i adquirit a l'Estat, en subhasta pública, l'any 1954. Com a curiositat cal esmentar que en l'escriptura de compra-venda del salt del Paperer, hi figura una servitud transmesa de cessió en cessió que obliga a llur propietari a lliurar anualment

a l'amo de la finca veïna, dues càrregues de fems de cavall pel dret de pas sobre el camí. (CAMPRUBÍ, 1984)

Bibliografia

AA.DD.(1984) Recopilació de la història del municipi de Sant Joan de Vilatorrada. Sant Joan de Vilatorrada. CAMPRUBÍ I PLANS J.(1998), Fàbriques i empreses. 4 anys de reportatges a Regió 7. 1994-1997. Vol II. Fundació Caixa de Manresa. Manresa. Pags. 26 -27. CAMPRUBÍ I PLANS J.(1984): Fàbriques i empreses. Vol I. Fundació Caixa de Manresa. Pàgs. 37-46. CAMPRUBÍ I PLANS J (1984), La dinàmica d'un poble. Cambra de Comerç de Manresa. Manresa. Pàgs.187-204

